

Pesti panoráma

A mi japániaink – Aranyak a kirakatban
– Tanúk – Ínségkenyér

Hol a régi jókedvünk? Az bizony elveszett szőrén-szálán a békével, a hősi halottakkal együtt temették el. Magas földhalom púposodik most fölötte.

De azért maradt belőle egy csipetnyi: a „pesti humor”, melyben van egy adag vackorízű öngúny, egy adag akasztófahumor, meg egy adag ugratás.

Nemrégiben tapasztaltuk ezt, mikor nálunk jártak a japáni színészek.

Sikerüket annak köszönhatték, hogy úgyszólván csak a szemnek játszottak. Mozdulataik erejével, taglejtésük bájával hódították meg a nézőteret.

Maga a nyelv bizony furcsán hatott európai fülünkre. Sipegő szavuk összefolyó egyvelegét hallottuk. Híres orientalisták ültek a nézőtéren, akik annak idején sokat forgatták a japáni nyelvtant, és töredelmesen bevallották, hogy egy kukkot se értenek a szövegből.

Ami nem is csoda. Hiszen a színpadon beszélt szövegnek a közrendű néző – tapasztalat szerint – csak a hetven százalékát érti akkor is, ha anyanyelvén játszanak.

Aztán a japáni a világ legnehezebb nyelve. Aki a közbeszédet tudja, az még nem tudja az írott nyelvet, s aki az írott nyelvet tudja, az még nem tudja az udvariasság nyelvét, mely a másik kettőtől merőben különbözik.

Az egyik japáni előadáson feltűnt nekünk két pesti fiatalember. Komolyan, karba tett kézzel ültek egymás mellett. Minden szóra, amit a színpadról hallottak, füleltek. Olykor tenyerükből tölcseért is formáltak fülük köré.

Amikor előttük egy néző csörgette a színlapot, az egyik udvariasan hozzáfordult:

– Bocsánat, csendet kérnék. Nem tudom követni az előadást.

Felvonásközökben pedig így beszélgettek:

– Értetted?

– Mindent. Bár ez a nő, úgy tetszik, dél-japáni nyelvet beszél.

– Na nem egészen. Alig lehet észrevenni.

A nézők tisztelettel tekintettek erre a két tudós fiatalemberre.

A szünetben aztán az egyik fiatalember így szól a társához:
– Te, most nem értettem egy szót.
– Mi volt az?
– Bawakiuuo.
– Igazán nem tudod, mi az? Bawakiuuo, kérlek, az olyan kis agyagcsöbör, melyben buddhista papok tömjént égetnek.
– Köszönöm.
Mosolyogva üdvözöltük ezt a két ifjút: a pesti humor utolsó mohikánjait.

•

Egy bank kirakatában, fatálcában a különböző valuták, bankjegyek mellett aranyak csillognak.

Nézegetjük ezeket a pesti aranyakat. Az egyik „arany” széle kifeslett, az aranypapír, melyet a nyári nap kiszívott, felgöndörült, látszik a fehér karton, melyet csak bevontak aranypapírral.

Hasonlóak ezek az aranyak azokhoz a papírbanánokhoz, papírszalámikhoz, melyeket fűszeres boltok kirakataiba tesznek ki, mert nem romlandók.

Csak jelképek. A mi gazdagságunk jelképei.

•

Késő este az utolsó autóbusz zörög át az elhagyott, sötét hídon. Mindössze négy utas ül benne.

Hirtelen zökken az autóbusz: összeütközés történt.

Ebben a pillanatban a négy utas hanyatt-homlok ront az ajtóhoz, úgy to-lakszik, egymást tiporva, mintha az életét mentené. Egy férfi ellök egy öregasszonyt, ő ugrik le először. Borzasztó elgondolni, mi történnék, hogy-ha komoly veszedelem volna, s egy zsúfolt kocsi közönsége viaskodnék.

Szerencsére csak egy csöpp karambolról van szó. Az autóbusz összeütközött egy autóval, a sárhányóját egy kissé megrongálta.

Rendőr fut oda. Ezalatt a két járműt már egy harminc emberből álló csoport fogja körül. Honnan jöttek ide? Rejtély. Az előbb egy lélek se járt a hídon.

Ezek a szem- és fültanúk, azok, akik mindent láttak, hallottak, akik mindent tudnak. Mindenki lázasan kardoskodik az igazság – az ő igazsága – mellett. Harmincan harmincféleképpen.

Arra a történetíróra gondolunk, aki, miután hallotta, hogy egy utcai szerencsétlenséget – nyomban a megtörténte után – tíz tanú tízféleképpen mesélt el, végképp kétségbeesett szép és nehéz hivatását illetően.

„Ínségkenyérnek” hívják azt a korpás, de ízletes kenyeret, melyet nem régóta árusítanak a pékek. Új szó. De csúnya szó.

Miért keserítik, savanyítják el a falatot szájunkban ilyen szomorú szóval? Nem elég, hogy ínségesek vagyunk? Még emlegetik is? Még az étvágyunkat is el akarják venni?

Ez rosszabb, mint a szegénység: ötletszegénység. Keressenek új szót, kereszteljék át az „ínségkenyeret”.

1930. november 29., szombat, 6. old.

Pesti panoráma

Ínségkenyér – Feteke ördögök az utcán
– Téli rózsatök – Nemzetesdi ...

Múltkor ezen a helyen szóvá tettük, milyen helytelenül cselekedtek azok, akik az olcsó, különben ízletes kenyeret ínségkenyérnek keresztelték el. Miért savanyítják el szájunkban a falatot, eszünkbe juttatva, hogy milyen szegények, nyomorultak vagyunk?

Egyik olvasónk levelet intéz hozzánk, s azt indítványozza, hogy az ínségkenyér neve legyen ezután trianoni kenyér. Az ötlet érdekes. Csak az a kérdés, vajon a „Trianon”, mely rokon értelmű szava szenvedésünknek, nyomorúságunknak, nem keseríti-e el még jobban mindennapi kenyerünket? Így voltaképp az okot alkalmaznánk az okozat helyett. (Ezt a szóképet metonímiának nevezik a stiliszták.)

Mikulás napján nem is annyira a myrai püspök mása járta az utcákat, a házakat, mint inkább az ördögök.